

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-073-5-2-54>

**ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАТИВНА ВЗАЄМОДІЯ
ФАХІВЦІВ АВІАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ
МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ**

Демченко І. В.

*кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри іноземних мов
Льотної академії Національного авіаційного університету*

Харламова Л. С.

*кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри іноземних мов
Льотної академії Національного авіаційного університету
м. Кропивницький, Україна*

Одним із пріоритетних завдань сучасної професійної освіти є вдосконалення якості професійної підготовки фахівців для формування нового покоління, реалізація ефективної професійної комунікативної взаємодії, здатного взаємодіяти на професійному рівні, виконувати нестандартні завдання на основі використання індивідуального стилю та критичного мислення.

У контексті нашого дослідження можна зазначити, що авіаційне середовище має міжкультурний характер, оскільки пілоти літають у повітряному просторі іноземних держав, виконують міжнародні пасажирські та вантажні перевезення. Навіть працюючи у своїй країні, диспетчери управління повітряним рухом, інженери з технічного обслуговування повітряних суден та наземний персонал застосовують термінологію, яка використовується в інших частинах світу. В авіації види культурної взаємодії різноманітні. Непорозуміння може виникнути не тільки у ситуації, коли взаємодіють один з одним, але й тоді, коли люди взаємодіють з представниками інших культур. Аналіз досвіду свідчить про те, що, здебільшого, проблеми під час спілкування з представниками різних культур можуть виникнути через нерозуміння причин поведінки один одного, коли особистість у даній ситуації очікує на певну поведінку, а не дочекавшись на неї, робить помилкові висновки щодо культури, з представником якої вона спілкується. Саме тому необхідно доносити до студентів – майбутніх фахівців авіаційної галузі,

уявлення про стереотипи поведінки, властиві представникам різних культур.

Дослідниця З. Гетьман слушно зазначає, комунікативна взаємодія – інтеракція, детермінована суспільними відношеннями та етнічною культурою. На думку мовознавця, «інтеракцію не можна розглядати відірвано від етнокультурного середовища. Взаємний обмін ідеями, емоціями, установками, мотивами в певному соціокультурному просторі з урахуванням міжособистісних відношень за наявності бікомунікативного та полікомунікативного контекстів забезпечує результативну взаємодію комунікантів» [3, с. 235].

Вважаємо, що міжкультурну комунікацію потрібно розглядати як постійний процес взаємодії групи людей, що існують в певних умовах та готові до адаптації змін цих умов. Успіх повсякденної взаємодії в авіації залежить від мотивації та обізнаності персоналу.

У багатонаціональних льотних екіпажах широко варіюються національності, освіта, культура та мотивація. Важливо налагоджувати зв'язок через правильні повідомлення й канали комунікації, щоб члени екіпажу були спроможними ефективно взаємодіяти англійською мовою. Під час професійної комунікативної взаємодії виникають бар'єри в процесі спілкування, або комунікативні бар'єри, які є характерною особливістю авіаційної мови радіообміну.

Комунікативні бар'єри – це перешкоди, які обмежують передання повідомлень, погіршуючи їх розуміння та інтерпретацію. На підставі аналізу класифікацій комунікативних бар'єрів, В. Желясковим було виокремлено авторську класифікацію комунікативних бар'єрів у практиці професійної комунікативної взаємодії: психологічні, міжкультурні, семантичні (термінологічні), фонетичні, інформаційні, технічні. Науковцем зазначено, що серед особливостей професійної комунікативної взаємодії варто назвати необхідність контактувати в міжкультурному середовищі [1].

Відповідно до визначення Л. Орбан-Лембрик, комунікативні бар'єри – це психологічні перешкоди, що виникають на шляху отримання інформації. Науковець виокремлює такі види комунікативних бар'єрів, а саме: смисловий (одне повідомлення має для комунікантів різний смисл); логічний (неправильне розуміння інформації); фонетичний (перешкода, породжена особливостями вимови); семантичний (неузгодженість лінгвістичного словника з мовою комунікантів); стилістичний (недоцільність стилю мови в ситуації спілкування [2]).

З огляду на специфіку міжнародної професійної діяльності авіафахівців, особливо актуальним стає вивчення комунікативних бар'єрів,

пов'язаних із міжкультурними, політичними, соціальними, релігійними відмінностями. Украї необхідно в міжкультурному екіпажі неупереджено ставитися до представників інших країн, нейтралізувати зневажливе ставлення до них із боку інших членів екіпажу. Варто звернути увагу на складність налагодження взаємин із різними етнічними групами на борту судна, уміти добирати правильний підхід для налагодження доброзичливих взаємин, тобто створювати єдину команду, яка здатна успішно виконувати професійні завдання.

Таким чином, професійна комунікативна взаємодія фахівців авіаційної галузі в умовах міжкультурної комунікації – це цілеспрямований процес формування та розвитку психологічних, мовних, інформаційних, технічних навичок, навичок роботи в команді та здатності до взаємодії в межах міжкультурної комунікації, що забезпечує формування готовності фахівців до спільної професійної діяльності в авіаційній галузі.

Література:

1. Желясков В. Я. Особливості професійної комунікативної взаємодії майбутніх судоводіїв. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : педагогіка* : електрон. наук. фах. вид. 2018. Вип. 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2018_4_9.
2. Комунікації в публічному управлінні: аспекти організаційної культури та ділового спілкування : навч. посіб. / уклад. : Гошовська В. А. та ін. Київ: К.І.С., 2016. 130 с.
3. Пассов Е. И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению. Москва: Рус. Яз., 1989. 276 с.